

Metodebeskrivelse

- opgørelse af ÅOK og ÅOP for 2016

Metodebeskrivelse, opgørelse af ÅOK og ÅOP for 2016

Denne beskrivelse er primært rettet mod personer, der er fortrolige med pensionsforhold.

Pensionskunder får oplyst deres ÅOK (årlige omkostninger i kroner) og ÅOP (årlige omkostninger i procent) i Netpension.

Nedenfor beskrives, hvordan de enkelte omkostningselementer, der indgår i beregningen af ÅOK og ÅOP for pensionsopsparinger, opgøres i Nordea Liv & Pension. I beskrivelsen skelnes mellem opsparing i markedsrentemiljø og gennemsnitsrentemiljø. Dette skyldes, at selvom omkostningselementerne opgøres efter ens principper, så indgår de rent regnskabsteknisk, i et vist omfang, på forskellige måder i omkostningsopgørelsen af de to pensionsprodukter. De samlede omkostninger består i overskrifter af tre dele:

- Administrationsomkostninger til dækning af selskabets administrative udgifter
- Investeringsomkostninger, der fratrækkes i brutto investeringsafkast før kundens endelige afkast tilskrives den enkelte pensionsordning
- Betaling til ejer for at stille risikovillig kapital til rådighed

ÅOK viser summen af disse omkostninger i kroner, mens ÅOP viser omkostninger i procent af pensionsformuen.

Ved bogførte investeringsomkostninger forstås investeringsomkostninger, der direkte indgår i det reviderede årsregnskab for Nordea Liv & Pension. Øvrige investeringsomkostninger er omkostninger for investeringsforvaltning, porteføljepleje m.m., der indgår som regnskabspost i andre juridiske enheder end Nordea Liv & Pension - i tidligere led af den samlede investeringsproces – uanset om dette er koncernforbundne selskaber eller ej. Øvrige investeringsomkostninger omfatter også øvrige investeringsomkostninger i årsregnskabet for Nordea Liv & Pension, i det omfang disse omkostninger ikke direkte indgår i regnskabsposten ”Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed”. Over-/underskud på investeringsomkostninger og investeringsomkostninger forbundet med basiskapitalen, er summen af de investeringsomkostninger som ikke betales af kunderne, men dækkes af basiskapitalen.

Uanset den tekniske underopdeling i bogførte, øvrige investeringsomkostninger, over-/underskud på investeringsomkostninger og investeringsomkostninger forbundet med basiskapitalen, så gælder det, at summen af disse investeringsomkostninger, dvs. de samlede investeringsomkostninger, fratrækkes pensionskunders bruttoafkast i løbet af investeringsprocessen – uanset hvilket led i den samlede investeringsproces, investeringsomkostningerne stammer fra. Målet med denne samlede måde at opgøre kunders investeringsomkostninger er, at bidrage til at give et retvisende, samlet omkostningsbillede – i form af enkle ÅOP-nøgletal for perioden.

ÅOP

ÅOP beregnes individuelt pr. aftale som aftalens ÅOK sat i forhold til aftalens saldo ultimo året.

Den kvalitative del

Henvisningerne i dette kapitel er til afstemningsskemaet i kapitlet ”Den kvantitative del”. Skemaet viser selskabets afstemning mellem summen af pensionskundernes ÅOK og de faktiske omkostningselementer, som selskabet har afholdt.

Administrations- og erhvervelsesomkostninger (pkt. 2)

Består af regnskabsposten ”Forsikringsmæssige driftsomkostninger, netto” i selskabets årsregnskab.

Fordelingsnøgle:

I gennemsnitsrentemiljøet beregnes direkte administrationsomkostninger som et månedligt omkostningsfradrag for hver enkelt aftale ved fremregning af bestanden. Disse omkostninger fordeles ud på de enkelte aftaler iht. selskabets bonusregulativ. I markedsrentemiljøet dækkes selskabets administrationsomkostninger af en månedligt opkrævet omkostning, som kan ses i den enkelte kundes depotoversigt.

Øvrige administrationsomkostninger (pkt. 5, 6, 7 og 8)

Disse er skønnede/beregnete beløb.

Der findes ingen forsikringsmæssige driftsomkostninger i datterselskaber, da Nordea Liv & Pensions tilknyttede og associerede selskaber består af unoterede ejendomsdatterselskaber, hvis aktivitet omfatter administration af en portefølje af investeringsejendomme. Disse datterselskaber betragtes derfor som rene investeringsaktiver ifm. ejendomsinvestering.

Der findes ingen administrationsomkostninger hos eksterne leverandører af forsikringsydelser.

Administrationsomkostninger vedr. syge/ulykke porteføljen (SUL) indgår som regnskabsposten ”Forsikringsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring” (Note 8 i regnskabet). Omkostningsresultatet beregnes som direkte omkostninger betalt af kunder, med fradrag af de faktiske omkostninger samt eventuel omkostningsbonus.

Over-/underskud på administration- og erhvervelsesomkostninger, som dækkes af basiskapitalen, består af over-/underskud vedr. SUL, bestanden af livrenter uden ret til bonus, bestanden i Polen samt markedsrenteproduktet Livrente+ Invest.

Fordelingsnøgle:

I gennemsnitsrentemiljøet fordeles disse omkostninger forholdsmæssigt på individuelle aftaler. Den relative andel af omkostningselementet for hver enkelt aftale beregnes som aftalens gennemsnitlige saldo i forhold til den samlede saldo i gennemsnitsrentemiljøet – hvor begge beløb er beregnet som et gennemsnit over hver måneds ultimo i opgørelsesåret.

I markedsrentemiljøet fordeles disse omkostninger forholdsmæssigt på individuelle aftaler, på baggrund af aftalens saldo i forhold til den samlede saldo i dette investeringsmiljø – hvor begge beløb er opgjort ultimo opgørelsesåret.

Omkostnings- og Risikoresultat (pkt. 15).

Dette beløb er skønnet/beregnet.

Da selskabet følger den nye kontributionsbekendtgørelse, medtages kun omkostningsresultatet og ikke risikoresultatet. I posten skal lægges et eventuelt over- eller underskud i omkostningsgrupperne, som er overført til kollektivt bonuspotentiale. Da både over- og underskud på omkostningsresultatet ifølge anmeldelse af selskabets risikoforrentning betales helt af egenkapitalen, er beløbet der overføres til kollektivt bonuspotentiale 0 for 2016 og omkostningsresultatet optræder som en del af post 13.

Fordelingsnøgle:

I gennemsnitsrentemiljøet fordeles disse omkostninger forholdsmæssigt på individuelle aftaler. Den relative andel af omkostningselementet for hver enkelt aftale beregnes som aftalens gennemsnitlige saldo i forhold til den samlede saldo i gennemsnitsrentemiljøet – hvor begge beløb er beregnet som et gennemsnit over hver måneds ultimo i opgørelsesåret.

De samlede investeringsomkostninger

Bogførte investeringsomkostninger - markedsrente (pkt. 9)

Metode/Kilde: Regnskabsposten ”Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed” i selskabets årsregnskab.

I markedsrentemiljøet indgår hovedparten af de bogførte investeringsomkostninger i et antal internt administrerede investeringsfonde, hvor de trækkes fra i bruttoafkastet af de enkelte fonde. En andel af de bogførte investeringsomkostninger i markedsrentemiljøet betales ikke af kunderne, hvorfor de ikke medregnes som omkostninger, der belaster kunderne. Dette omkostningsbeløb er opført under ”Over-/underskud på investeringsomkostninger, som dækkes af basiskapitalen (modregningspost)” (pkt. 11 - markedsrente) i skemaet.

De bogførte investeringsomkostninger i markedsrentemiljøet - med fradrag af modregningspost i pkt. 11 - er omkostninger, der går til administration af interne investeringsfonde, samt løbende porteføljepleje mv. Omkostningerne indgår ved beregning af ÅOP-satser for interne fonde - sammen med eventuelle indirekte investeringsomkostninger fra underliggende investeringer i fondene (for fund-of-funds).

ÅOP beregnes som de løbende omkostninger i fonden sat i forhold til fondens gennemsnitsformue hen over året, der beregnes som et gennemsnit af formuen ved hver måneds ultimo i opgørelsesåret.

Fordelingsnøgle:

På baggrund af selskabets opgjorte ÅOP-nøgletal for individuelle fondes investeringsomkostninger, sker der en forholdsmæssig fordeling af bogførte investeringsomkostninger ud fra kundens opsparingsværdi ultimo året. Dvs. investerings-ÅOK pr. fond for en given aftale bestemmes som kundens pensionsopsparing ultimo året opdelt på investeringsfonde - jf. depotoversigten - ganget med ÅOP-nøgletallet for de enkelte fond. Den samlede ÅOK for kundens investeringsomkostninger pr. aftale findes ved at sammenlægge kundens investerings-ÅOK pr. fond:

Investerings-ÅOK = Værdi af opsparing ultimo året pr. fond X ÅOP fond, ÅOK for de enkelte fond ultimo året iht. kundens depotoversigt sammenlægges.

Øvrige investeringsomkostninger - markedsrente (pkt. 10)

Metode/Kilde: Del af Regnskabsposten ”indtægter af investeringsejendomme” i selskabets årsregnskab samt internt beregnet.

Indenlandske investeringsforeninger

For indenlandske fond, der er administreret af eksterne fondsforvaltere, benyttes fondenes officielle ÅOP som er oplyst i den årlige omkostningsstatistik fra InvesteringsFondsBranchen (IFB – www.investering.dk) - jf. retningslinjerne i LP-info 49/14. I de tilfælde, hvor kunder hos Nordea Liv & Pension tilbydes mere fordelagtige handelsvilkår i forhold til de entry/exit gebyrer (maksimale emissionstillæg og indløsningsfradrag), der officielt er oplyst af fondsforvalteren, bliver de enkelte fondes officielle ÅOP-satser korrigeret. Derfor kan der være ÅOP-satser for indenlandske fond oplyst af Nordea Liv & Pension, som er lavere end de ÅOP-satser, fondsforvalteren officielt har indberettet til IFB.

For indenlandske investeringsforeninger beregnes ÅOP for fondene i forhold til de officielle retningslinjer fra IFR, som er baseret på en standardiseret antagelse om en fast 7-årig investeringshorisont. Det sker via følgende formel:

$$\text{ÅOP} = (\text{Administrationsomkostninger} + \text{Direkte handelsomkostninger} + (\text{Maksimalt emissionstillæg} + \text{Maksimalt indløsningsfradrag}) / 7) \times 100 / \text{Gennemsnitsformue i året.}$$

Denne opgørelsesmetode for ÅOP svarer til branchestandarden for indenlandske investeringsforeninger. Omkostningselementet ”Administrationsomkostninger” i formlen ovenfor inkluderer også performance honorar betalt af Nordea Liv & Pension til eksterne fondsforvaltere og modregnede aftalte rabatter på fondsforvaltning, der videregives til kunderne.

For interne investeringsfonde med fund-of-funds struktur beregnes et sammensat ÅOP, der indregner de samlede investeringsomkostninger fra alle niveauer i den enkelte fond – uanset dybden af fondsstrukturen.

Udenlandske investeringsforeninger

For udenlandske investeringsfonde findes der typisk ikke et officielt nøgletal, som præcist modsvarer det indenlandske ÅOP-begreb. Udenlandske fondsforvaltere benytter som standard i vid udstrækning et alternativt omkostningsnøgletal – betegnet ”Total Expense Ratio” (TER). Dette nøgletal viser udelukkende fondens administrationsomkostninger i procent af formuen, og ser dermed bort fra direkte og indirekte handelsomkostninger i den enkelte fond. Det udenlandske TER-nøgletal svarer altså til det indenlandske ÅOP-nøgletal ekskl. eventuelt entry/exit gebyr for emission / indløsning af fondsandele, samt løbende handelsomkostninger ifm. porteføljepleje mv.

For udenlandske fond tages der derfor udgangspunkt i de seneste officielle TER-nøgletal pr. 31/12-16 ved opgørelse af kunders investeringsomkostninger. Enkelte udenlandske fondsforvaltere er overgået fra TER-nøgletal pr. fond til et andet nøgletal som udtryk for fondens løbende omkostninger (”ongoing charges”).

Nordea Liv & Pension

Klausdalsbrovej 615 2750 Ballerup Danmark
Tlf. 70 33 99 99
nordealivogpension@nordea.dk www.nordealivogpension.dk

Nordea Liv & Pension, livsforsikringsselskab A/S, CVR-nr. 24260577

Relationen mellem TER og løbende omkostninger er: TER = løbende omkostninger i % + performance gebyr i %. I tilfælde, hvor der kun haves tal for løbende omkostninger, indhentes yderligere oplysninger om evt. performance gebyrer hos fondsforvalter. Løbende omkostninger med tillæg af performance gebyr sikrer ækvivalens med TER.

Dette nøgletal opjusteres med et standardtillæg, der korrigerer TER i forhold til ÅOP, så der opnås en højere grad af sammenlignelighed mellem de to omkostningstal - i henhold til retningslinjer fra F&P (jf. LP-info 49/14). TER-korrektion for udenlandske fonde sker på følgende måde:

ÅOP = Fondens officielle TER i seneste regnskabsår + F&P standardtillæg vedr. korrektion for handelsomkostninger for pågældende fondstype (jf. skema vedr. TER-tillæg nedenfor).

F&P standardtillæg er defineret afhængigt af investeringsfilosofi (aktiv / passiv formueforvaltning) og underliggende aktivkategori (aktier / obligationer) samt om der er tale om at der underliggende investeres i hhv. udviklede eller ikke-udviklede lande eller en blanding heraf for hver udenlandsk investeringsfond:

TER-tillæg for udenlandske investeringsfonde med obligationer, bp¹.

Aktivt forvaltede		i alt	Passivt forvaltede		i alt
Udviklede lande	Ikke-udviklede lande		Udviklede lande	Ikke-udviklede lande	
3 bp	11 bp	7 bp	1 bp	0 bp	1 bp

TER-tillæg for udenlandske investeringsfonde med aktier, bp².

Aktivt forvaltede		i alt	Passivt forvaltede		i alt
Udviklede lande	Ikke-udviklede lande		Udviklede lande	Ikke-udviklede lande	
14 bp	31 bp	22 bp	7 bp	14 bp	10 bp

PE fonde, Ejendomsfonde, Skovfonde, Hedgefonde

Investeringsomkostninger for alternative investeringer – dvs. investeringer i kapitalfonde (private equity), ejendomsfonde, skovfonde, hedgefonde etc. – opgøres på baggrund af faktisk påløbne forvaltningsgebyrer og incitamentsgebyrer i den enkelte fond, i det pågældende regnskabsår. Disse omkostninger opgøres i forhold til Nordea Liv & Pensions ejerandel af den enkelte alternative investering – samt under hensyntagen til evt. videre intern opdeling mellem gennemsnitsrentemiljø og markedsrentemiljø. For 2016 er ÅOP for investeringsomkostningerne beregnet ved, at de løbende omkostninger i fonden sættes i forhold til fondens gennemsnitsformueder er beregnet som et gennemsnit over hver måneds ultimo i opgørelsesåret.

For alternative investeringer bruges så vidt muligt fondsspecifikke opgørelser af de øvrige investeringsomkostninger, i form af omkostningsbeløb opgjort direkte af den enkelte fondsforvalter.

Direkte ejede ejendomme og unoterede ejendomsselskaber

Nordea Liv & Pension har en portefølje af direkte ejede investeringsejendomme ”Grunde og Bygninger” samt investeringer i unoterede ejendomsdatterselskaber. For disse er aftalt en fast omkostningssats som som

¹ Fra LP information 49-14

² Fra LP information 49-14

berenges af fondens månedlige ultimo beholdning. Den opgjorte omkostningsandel henføres forholdsmæssigt mellem hhv. gennemsnitsrentemiljøet og markedsrentemiljøet på baggrund af interne ejerandele for de to investeringsmiljøer.

Fordelingsnøgle:

På baggrund af selskabets opgjorte ÅOP-nøgletal for individuelle fondes investeringsomkostninger, sker der en forholdsmæssig fordeling af øvrige investeringsomkostninger ud fra kundens opsparingsværdi ultimo året. Investerings-ÅOK pr. fond for en given aftale bestemmes som kundens pensionsopsparing ultimo året opdelt på investeringsfonde - jf. depotoversigten - ganget med det ÅOP-nøgletal for de enkelte fonde. Det samlede ÅOK for kundens investeringsomkostninger pr. aftale findes ved at sammenlægge kundens investerings-ÅOK pr. fond:

Investerings-ÅOK = Værdi af opsparing ultimo året pr. fond X ÅOP fond, ÅOK for de enkelte fonde ultimo året iht. kundens depotoversigt sammenlægges.

En aktuel oversigt over ÅOP-nøgletal pr. ultimo 2016 vedr. investeringsomkostninger for fondsuniverset i markedsrentemiljøet – dvs. både Vækstpension og Link pensionsproduktet – hos Nordea Liv & Pension findes på hjemmesiden: www.nordealivogpension.dk.

Bogførte investeringsomkostninger – gennemsnitsrente (pkt. 9)

Metode/Kilde: Regnskabsposten ”Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed” i selskabets årsregnskab.

I gennemsnitsrentemiljøet indgår samtlige direkte investeringsomkostninger i selskabets årsregnskab for bestanden som helhed under posten ”Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed” i de opgjorte ÅOP og ÅOK- nøgletal. Disse omkostningselementer reducerer bruttoafkastet før det regnskabsmæssigt opgjorte investeringsafkast tilskrives kundernes depoter.

Fordelingsnøgle:

I gennemsnitsrentemiljøet fordeles disse omkostninger forholdsmæssigt på individuelle aftaler. Andelen af omkostningselementet for hver enkelt aftale beregnes som aftalens gennemsnitlige saldo i forhold til den samlede saldo i gennemsnitsrentemiljøet – hvor begge beløb er beregnet som et gennemsnit over hver måneds ultimo i opgørelsesåret.

Øvrige investeringsomkostninger – gennemsnitsrente (pkt. 10 og 12)

Metode/Kilde: Internt beregnet, jf. uddybning nedenfor.

Opgørelse af øvrige investeringsomkostninger for de enkelte aktivtyper i gennemsnitsrentemiljøet er identisk med de principper, der er beskrevet i afsnittet ”Øvrige investeringsomkostninger – markedsrente (pkt. 10)”. Der tilstræbes en høj grad af ensartede opgørelsesprincipper for øvrige investeringsomkostninger - uafhængigt af hvilket investeringsmiljø, omkostningsopgørelsen gælder for.

Fordelingsnøgle:

På baggrund af selskabets opgjorte ÅOP-nøgletal for investeringsomkostninger i bestanden som helhed, sker der en forholdsmæssig fordeling af øvrige investeringsomkostninger ud fra de individuelle aftalers opsparingsværdi ultimo året. Dvs., at investerings-ÅOK for en aftale bestemmes som kundens pensionsopsparing ultimo året ganget med ÅOP-nøgletallet for bestanden:

Investerings-ÅOK = Værdi af opsparing ultimo året iht. depotoversigt X ÅOP for bestanden.

I gennemsnitsrentemiljøet fordeles disse omkostninger forholdsmæssigt på individuelle aftaler. Andelen af omkostningselementet for hver enkelt aftale beregnes som aftalens gennemsnitlige saldo i forhold til den samlede saldo i gennemsnitsrentemiljøet – hvor begge beløb er beregnet som et gennemsnit over hver måneds ultimo i opgørelsesåret.

Risikoforrentning af egenkapital

Risikoforrentning af egenkapital (del af pkt. 13)

Denne er skønnet/beregnet og opgjort som summen af risikoforrentning i de enkelte kontributionsgrupper, fratrukket beløb overført til skyggekonto i indeværende år tillagt det der er tilbageført fra skyggekontoen vedr. tidligere år.

Fordelingsnøgle:

I gennemsnitsrentemiljøet fordeles disse omkostninger forholdsmæssigt på individuelle aftaler. Andelen af omkostningselementet for hver enkelt aftale beregnes som aftalens gennemsnitlige saldo i forhold til den samlede saldo i gennemsnitsrentemiljøet – hvor begge beløb er beregnet som et gennemsnit over hver måneds ultimo i opgørelsesåret.

Risikoforrentning af ansvarlig indskudskapital (del af pkt. 13)

Dette er en kombination af et regnskabstal og et skøn/beregning opgjort som følger:

Kombination af post i selskabets årsregnskab og intern beregning iht. F&P's retningslinjer (LP-info 33/16). Den bogførte rentebetaling for ansvarlig lånekapital findes som regnskabsposten "*Betalinger på ansvarlige lån i året*" (jf. Note 19 i regnskabet). Risikoforrentningen findes som forskellen mellem den faktiske renteudgift for ansvarlig lånekapital og en internt beregnet alternativ renteudgift, der er baseret på lånekapital optaget på "almindelige" markedsvilkår. Som risikofri rentesats benyttes 5-års renten på Finanstilsynets (FT) rentekurve. Den rentekurve, der er opgjort af FT medio året, benyttes som et udtryk for alternativrenten ved beregning af merrenten for ansvarlig kapital.

Fordelingsnøgle:

I gennemsnitsrentemiljøet fordeles disse omkostninger forholdsmæssigt på individuelle aftaler. Andelen af omkostningselementet for hver enkelt aftale beregnes som aftalens gennemsnitlige saldo i forhold til den samlede saldo i gennemsnitsrentemiljøet – hvor begge beløb er beregnet som et gennemsnit over hver måneds ultimo i opgørelsesåret.

Garantibetaling (pkt. 14)

I gennemsnitsrentemiljøet er dette ikke relevant, da Nordea Liv & Pension ikke opkræver direkte betaling for investeringsgaranti.

I markedsrente er dette tal skønnet/beregnet.

Beregning og betaling af omkostninger til finansiel garanti sker direkte for hver enkelt aftale, der har en investeringsgaranti tilknyttet.

Fordelingsnøgle:

I markedsrentemiljøet fordeles disse omkostninger forholdsmæssigt på baggrund af aftalens saldo i forhold til den samlede saldo for bestanden som helhed - hvor begge beløb er opgjort ultimo året.

Mægleromkostninger (pkt. 4)

Dette beløb er skønnet/optalt som løbende- og tegningshonorarer til mæglerne pba. registreringer i forsikringssystemerne.

Fordelingsnøgle:

I gennemsnitsrentemiljøet fordeles disse omkostninger forholdsmæssigt på individuelle aftaler. Andelen af omkostningselementet for hver enkelt aftale beregnes som aftalens gennemsnitlige saldo i forhold til den samlede saldo i gennemsnitsrentemiljøet – hvor begge beløb er beregnet som et gennemsnit over hver månedsultimo i opgørelsesåret.

I markedsrentemiljøet fordeles disse omkostninger forholdsmæssigt på baggrund af aftalens saldo i forhold til den samlede saldo for bestanden som helhed - hvor begge beløb er opgjort ultimo året.

Den kvantitative del

Nr.		Gns. rt.	Markedsrente	I alt
1a	Summen af ÅOK oplyst til kunderne	983	678	1.661
1b	Summen af ÅOK fordelt på kunderne der enten har forladt selskabet, eller hvor aftalen er afgangsført	80	44	125
1c	Summen af ÅOK for bestande, hvor ÅOK ikke er relevant	310	0	310
1d	Summen af endnu ikke oplyst ÅOK	486	12	498
1	I alt ÅOK til kunder	1.859	734	2.593
	Omkostningspost	Gns.rt.	Markedsrente	I alt
2	Administrations- og erhvervsomkostninger jf. resultatopgørelsen	367	252	619
3	Leje af egen domicilejendom	0	0	0
4	Mægleromkostninger	14	69	83
5	Forsikringsmæssige driftsomkostninger i datterselskaber	0	0	0
6	Administrationsomkostninger hos eksterne leverandører af forsikringsydelser	0	0	0
7	Administrations- og erhvervsomkostninger forbundet med SUL-forsikringer, jf. regnskabet	19	0	19
8	Over-/underskud på administration- og erhvervsomkostninger som dækkes af basiskapitalen (modregningspost)	-22	-136	-158
9	Investeringsomkostninger jf. resultatopgørelsen	233	92	325
10	Øvrige investeringsomkostninger i fonde, datterselskaber, investeringsforeninger mv.	251	406	657
11	Over-/underskud på investeringsomkostninger, som dækkes af basiskapitalen (modregningspost)	0	-27	-27
12	Investeringsomkostninger forbundet med basiskapital (modregningspost)	-5	0	-5
13	Risikoforrentning inkl. udligning af skyggekonti	1.000	0	1.000
14	Garantibetalinger	0	18	18
15	Omkostnings- og risikoresultat	0	0	0
16	Øvrige omkostninger, der kan specificeres	0	0	0
17	I alt ÅOK	1.858	675	2.533
	Forskel mellem 1 og 17	-1	-59	-60

Beløb er ekskl. Forenede Gruppeliv (FG), da det er Nordea Banks produktaktivitet.

Pkt. 1a – Summen af ÅOK oplyst til kunderne

Består af en sammentælling af de forskellige ÅOK for 2016, som kunderne kan få oplyst i Netpension fra 23. maj 2017.

Pkt. 1b – Summen af ÅOK fordelt på kunderne, der har forladt selskabet, eller hvor aftalen er afgangsført

Består af en sammentælling af de forskellige ÅOK, som er beregnet på afgangsførte aftaler, ud fra de samme metoder, som hvis aftalen havde været i kraft.

Pkt. 1c – Summen af ÅOK for bestande, hvor ÅOK ikke er relevant

Nordea Liv & Pension

Klausdalsbrovej 615 2750 Ballerup Danmark
Tlf. 70 33 99 99
nordealivogpension@nordea.dk www.nordealivogpension.dk

Består af følgende elementer:

- Omkostninger vedr. ekstrahensættelser (aktuelle invalide), der ikke er viderefordelt til aftaler og ikke omkostningsbelaster kunden direkte
- Investeringsomkostninger vedr. markedsværdistyrkelser og KB, der ikke er viderefordelt til aftaler, da en forholdsmæssig fordeling på kunderne ud fra saldo ikke betragtes som retvisende

Pkt. 1d – Summen af endnu ikke oplyst ÅOK

Består for gennemsnitsrente af følgende elementer:

- Alderspensionister, da de ikke har en direkte opsparing og ikke bliver oplyst ÅOK via Netpension endnu.
- Aftaler under sagsbehandling pr. opgørelsesdatoen (årsultimo).

Erklæringer Selskabets ledelse

Nordea Liv & Pension, livsforsikringselskab A/S' ledelse har dags dato behandlet og godkendt selskabets metodebeskrivelse, herunder den kvalitative- og kvantitative del (afstemningsskemaet) for regnskabsåret 2016.

Det er vores opfattelse, at selskabets metodebeskrivelse, herunder den kvalitative- og kvantitative del (afstemningsskemaet) er udarbejdet i overensstemmelse med den gældende henstilling fra Forsikring & Pensions bestyrelse.

Det er endvidere vores opfattelse, at beregningen af ÅOK og ÅOP samt de metodemæssige valg, som der er redegjort for i metodebeskrivelsen, er i overensstemmelse med den gældende henstilling fra Forsikring & Pensions bestyrelse.

Endelig er det vores opfattelse, at afstemningen mellem summen af de kundespecifikke ÅOK'er og årsregnskabet samt selskabets øvrige registreringer er udarbejdet i overensstemmelse med den gældende henstilling fra Forsikring & Pension bestyrelse.

Ballerup, den 31. maj 2017

Steen Michael Erichsen
Administrerende direktør

Charlotte Markussen
Ansvarshavende aktuar

Den uafhængige revisors erklæring om beregning af ÅOK og ÅOP

Til ledelsen i Nordea Liv & Pension, livsforsikringselskab A/S

Vi har i overensstemmelse med Forsikring & Pensions henstilling i LP-information 33/16 foretaget en gennemgang af metodebeskrivelse, afstemningsskema og beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK (årlige omkostninger i kroner) og ÅOP (årlige omkostninger i procent) for Nordea Liv & Pension, livsforsikringselskab A/S for 2016.

Ledelsens ansvar

Ledelsen har ansvaret for, at metodebeskrivelsen, afstemningsskemaet samt beregning og fordeling af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK og ÅOP er udarbejdet i overensstemmelse med LP-information 33/16.

Revisors ansvar

Vores ansvar er på baggrund af vores gennemgang alene at udtrykke en konklusion om, hvorvidt selskabets beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK og ÅOP er foretaget i overensstemmelse med LP-information 33/16 og den udarbejdede metodebeskrivelse, afstemningsskema og selskabets øvrige registreringer.

Selskabets metodebeskrivelse og afstemningsskema er dateret den 31. maj 2017.

Udført arbejde

Vi har udført vores arbejde i overensstemmelse med den internationale standard om erklæringsopgaver med sikkerhed ISAE 3000 og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning samt i overensstemmelse med instruksen i LP-information 33/16 fra Forsikring & Pension med henblik på at opnå begrænset sikkerhed for, at selskabets beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK og ÅOP er foretaget i overensstemmelse med den udarbejdede metodebeskrivelse, afstemningsskema og selskabets øvrige registreringer.

PricewaterhouseCoopers er underlagt international standard om kvalitetsstyring, ISQC 1, og anvender således et omfattende kvalitetsstyringssystem, herunder dokumenterede politikker og procedurer vedrørende overholdelse af etiske krav, faglige standarder og gældende krav i lov og øvrig regulering.

Vi har overholdt kravene til uafhængighed og andre etiske krav i FSR – danske revisors retningslinjer for revisors etiske adfærd (Ethiske regler for revisorer), der bygger på de grundlæggende principper om integritet, objektivitet, faglig kompetence og fornøden omhu, fortrolighed og professionel adfærd.

Det udførte arbejde er foretaget ved hjælp af begrænsede stikprøver, interviews og proceduregennemgang, og vi har herunder påset, om

- selskabet beregner omkostningselementerne, herunder ÅOK og ÅOP, på den måde, som selskabet har beskrevet i metodebeskrivelsen,
- der er overensstemmelse mellem de oplysninger, som fremgår af afstemningsskemaet, og årsregnskabet for 2016 samt selskabets øvrige registreringer,
- de metodemæssige valg, som selskabet har redegjort for i metodebeskrivelsen, er anvendt i afstemningsskemaet,
- selskabet har udarbejdet en afstemning af, at samtlige opgjorte omkostninger er fordelt på selskabets kunder, samt

- selskabet har godtgjort, at det ÅOK og ÅOP, som den enkelte kunde oplyses om, svarer til de omkostninger, som selskabet beregningsmæssigt har pålignet kunden.

Det udførte arbejde har ikke omfattet:

- Kontrol af fordelingen af de opgjorte omkostninger mellem de enkelte kunder samt den enkelte kundes oplysninger om ÅOK og ÅOP.

Konklusion

Ved det udførte arbejde er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os anledning til at konkludere, at selskabets beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK og ÅOP ikke i al væsentlighed er foretaget i overensstemmelse med den udarbejdede metodebeskrivelse, afstemningsskema og selskabets øvrige registreringer.

Hellerup, den 31. maj 2017
PricewaterhouseCoopers
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Erik Stener Jørgensen
statsautoriseret revisor

Per Rolf Larssen
statsautoriseret revisor